

Φωτεινή Φραγκούλη

ΤΟ ΜΙΣΟ ΠΙΘΑΡΙ

Εικονογράφηση: Εύη Τσακνιά

*Ενθύμηση
Σπύρου Τσακνιά*

οιπόν, μια φορά κι έναν καιρό, ζουμερό μου συκαλάκι, πλουμιστό μου εγγονάκι, κι έναν χειμώνα με βοριά άγριο, τσουχερό, που πάγωσε τα αρνάκια κι έκανε τα νερά κρύσταλλα, βγήκε μια αλεπού, η καημένη η αλεπού, μέσα στο κρύο με το αλεπουδάκι της, να βρει τροφή... καμιά κότα παχουλή.

Το μάτι της αλεπούς γυάλιζε από την πείνα. Το αλεπουδάκι της την ακολουθούσε αδύναμο. Το καημένο είχε τέσσερα ποδαράκια, τέσσερα καλαμάκια απ' την αναφαγιά.

Τι τα θες, ζουμερό μου κοκονάκι, η καλή η μάνα, γυναίκα είναι, αλεπού είναι, δε νοιάζεται μόνο για το πώς θα ταΐσει το μικρό της αλλά και για το πώς θα του μάθει τρόπους καλούς, ανάλογους της γενιάς του.

Έτσι λοιπόν, Λενάκι μου, μια αλεπού πρέπει να είναι πάνω απ' όλα πονηρή, γιατί αλλιώς δε λογαριάζεται για αλεπού. Έτσι δεν είναι; Έτσι είναι!

Λοιπόν, καθώς ανηφόριζαν από δω που είμαστε, από τον Πλατύ Γιαλό, και πήγαιναν προς το Κάστρο, δύο πράγματα είχε στον νου της η κυρα-αλεπού: το κοτέτσι της Αρχοντούς με τις κανελιές τις κότες τις χοντρές, και πώς θα δώσει ένα καλό μάθημα πονηριάς στο αλεπουδάκι της.

Για μια στιγμή φωτίστηκε ο νους της αλεπούς. Γυρνά λοιπόν και λέει στο μικρό της:

– Κοίτα, αλεπουδέλιμ',* μια μεγάλη φωτιά που άναψαν απέναντι στη Μικρά Ασία, σήκωσε τα ποδαρέλιασ' να ζεσταθείς.

Το αλεπουδάκι σηκώνει τα μπροστινά πόδια του απ' τα βράχια της Λέσβου και κάνει πως πυρώνεται.

– Αχ! Αχ! λέει ξαφνικά με πόνο και παράπονο.

– Τι έπαθες, μωρέλιμ'; ρωτά η αλεπού.

– Πέταξε μια σπίθα, μανούλαμ', κι έκαψε τ' αυτέλιμ'.

* Στη Λέσβο και οι αλεπούδες μιλούν την τοπική διάλεκτο του νησιού. Έτσι, λοιπόν: το νερό – νερέλ', το ψωμί – ψωμέλ' και το αλεπουδάκι – αλεπουδέλ'.

Η κυρα-αλεπού χαμογέλασε περήφανη. Το αλεπουδάκι της θα είχε λαμπρό μέλλον, σκέφτηκε.

Τέτοια έλεγαν παππούς κι εγγονή κι ύστερα σώπαιναν. Κάθονταν στα βράχια και αγνάντευαν τη θάλασσα. Αυτά τα καλοκαίρια στον Μόλυβο πώς τ' αγαπούσε το Λενάκι... γιατί μπορούσε ν' ακούει τις ιστορίες του παππού της, μέσα στο φως και στον αέρα του τόπου τους που τόσο υπέροχα και μοναδικά τα συνταίριαζε όλα!

Δύο μπάνια την ημέρα έκανε η Ελένη. Πώς λέει η σοφή παροιμία που συμφέρει τα καλά παιδιά: «Δύο μπάνια την ημέρα τον γιατρό τον κάνουν πέρα...».

Πήγαινε λοιπόν το πρωί στην κοσμική παραλία με τις φίλες και τις γειτόνισσές της. Εκεί έπαιζε, κολυμπούσε, φώναζε, φχαριστιόταν και όταν γύριζε το μεσημέρι, ψευτοέτρωγε κι ύστερα περίμενε υπομονετικά στη δροσερή εξώπορτα να περάσει ο καλός της ο παππούς να την πάρει για το απογευματινό τους μπάνιο.

Εκείνος ερχόταν κατά τις πέντε φορώντας πάντα το ψάθινο καπέλο του. Μύριζε ροκανίδι και σαπούνι πράσινο.

Ο παππούς της την έπαινε από το χέρι και έπαιρναν αντάμα το απόμερο μονοπάτι με τ' αγκάθια και τα σπασμένα αρχαία αγγεία. Στ' απόκοσμα τοπία του Πλατύ Γιαλού, στην παραλία της αρχαίας Μήθυμνας. Πολλά να πουν, πολλά να νιώσουν, μ' έναν κρυφό, δικό τους τρόπο.

Σε κάθε βήμα τους, σπασμένα αγγεία. Κεραμίδια λογίων λογίων: σκοτεινά, καφετιά, πορτοκαλοκόκκινα. Τα απομεινάρια ενός κόσμου που πάει, πέρασε.

– Εδώ ζούσαν οι αρχαίοι, κοκόνα μου. Κάτω από τα πόδια μας ήταν τα σπίτια τους. Οι δρόμοι, τα μαγαζιά τους! Για σκέψου, τη στεριά απέναντι την έβλεπαν κι αυτοί, ολόδια! Το λιμάνι μας ήταν το λιμάνι τους. Και η θάλασσα που βλέπουμε ένωνε τις δυο στεριές: τη Λέσβο με τη Μικρά Ασία. Ένα μονοπάτι της καρδιάς ανάμεσα σε μάνα και κόρη. Ύστερα λένε πως η γη δεν αναπνέει, πως δε μιλά. Και τι είναι όλα τούτα, ε;

– Τι είναι, παππού;

– Ποταμός... Ποταμός! Έλεγε ο παππούς, μονολογώντας σαν χαμένος και απόκοσμος.

Μετά ερχόταν και πάλι στα συγκαλά του και συνέχιζε:

– Εγώ σχολειά δεν έβγαλα, αλλά το ξέρω από τον πατέρα μου και τον παππού μου! Όλοι περάσαν από δω. Όλοι μας στο ίδιο καράβι. Το πλήρωμα ανανεώνεται. Το καράβι όμως είναι το ίδιο.

– Μακάρι να ήταν καράβι το χωριό μας, ε, παππού; Θα γλιστρούσαμε πάνω στη θάλασσα...

– Πες το ψέματα. Άμα ήταν καράβι, θα πηγαίναμε απέναντι όποια ώρα θέλαμε. Τώρα όμως δεν μπορούμε. Πρέπει να πάμε επισήμως, με διαβατήριο!

– Ε, καλά πια, ας πάμε επιτέλους με διαβατήριο.

– Βεβαίως και θα πάμε. Μόνο λίγο να μεγαλώσεις και να σπουδάσεις. Θα σου λέω εγώ όσα ξέρω κι εσύ θα μου τα εξηγείς σπουδαγμένα. Ξέρεις πόσα αρχαία έχει απέναντι; Παρθενώνες, κοκόνα μου, Παρθενώνες! Ποταμός!

Οι δυο τους έφταναν στη θάλασσα. Ο παππούς καθόταν κάτω απ' τ' αρμυρίκια. Έδενε τα χέρια του και σόπαινε με μισάνοιχτα μάτια. Άκουγε την ησυχία, τη σιωπή. Η Ελενίτσα πλατσούριζε με το τόπι της δίχως να βγάξει άχνα. Έκλεινε τα μάτια και γινόταν φτερό στο κύμα. Η θάλασσα, καταγάλανη, έβαζε δύναμη στην καρδιά της. Την έκανε να νιώθει δυνατή και γενναία. Μάζευε χαλίκια και γυαλάκια που η θάλασσα τα έγλειφε και τα έκανε πολύτιμα μέσα στην απλότητά τους.

Πολλές φορές η Ελενίτσα άφηνε το τόπι της να το πάρει το κύμα. Το έβλεπε να απομακρύνεται κι έβγαινε από το νερό πατώντας στις μύτες των ποδιών της σαν κάποιος να κοιμόταν και φρόντιζε να μην τον ξυπνήσει.

Ο παππούς άκουγε το πλησίασμά της πάνω στα χαλίκια... κρατς, κρατς. Εκείνη λοιπόν πήγαινε και του έλεγε ψιθυριστά στ' αυτί:

– Αχ, παππούλη μου, η θάλασσα πήρε το τόπι μου.

Ο παππούς, ατάραχος, απαντούσε, χαμογελώντας με νόημα:

– Ό,τι πήρε χάρισμά της.

– Δεν πειράζει... ε, παππού; Μπορεί να περάσει απέναντι, να το πάρει κανένα Τουρκάκι και να παίζει κι αυτό.

– Τι χαρά, ε, κοκόναμι', έλεγε ο καλοκάγαθος παππούς κι άνοιγε τα μάτια του κι έβλεπαν μαζί την μπάλα που ξεμάκραινε και που την έστελναν πεσκέσι.

– Ας τους στείλουμε ένα δωράκι, ε, Λενάκι μου;

Η Ελένη τού απαντούσε «ναι, ναι...» κι ύστερα φανταζόταν το πολύχρωμο τόπι να πηγαινοέρχεται ανάμεσα στις δύο στεριές πάνω απ' τη θάλασσα.

Συνωμοτικά τ' αγόραζαν τα τόπια από το μαγαζί της Ελευθερίας, της καλής τους γειτόνισσας, γιατί η θάλασσα κατά λάθος πήρε πολλά τόπια...

Συχνά, στο άνοιγμα της αγκαλιάς του Πλατύ Γιαλού, συναντούσαν δυο αδέρφια, τον Ιγνάτιο και τον Παναγιώτη, και τα δυο τους φανατικοί κολυμβητές και γλυκατζήδες επίσης.

E. Toakvia

Κοντά στα σπήλια με τις φώκιες είχε βουλιάξει ένα καϊκι χιώτικο, που πήγαινε στη Θεσσαλονίκη γλυκό του κουταλιού.

Οι δυο πιτσιρικάδες έκαναν μεγάλο γλέντι, όλο το καλοκαίρι. Βουτούσαν στη θάλασσα κι έβγαζαν μεταλλικά κουτιά!

Ένα απόγευμα, τα δυο παιδιά έφεραν κέρασμα και στον παππού και στην Ελένη! Κερασάκι! Τραγανό, λαμπερό, κατακόκκινο.

Μετά, ξεχειλίζοντας χαρά και σιρόπια, φώναζαν όλοι μαζί και φούσκωναν από ένταση οι φλέβες του λαιμού τους:

– Δεν έχουμε μόνο πεταλίδες και αχινούς!

Δεν έχουμε μόνο ψαράκια και ωραία καβουράκια!

Έχουμε και κρίταμα και γλυκά του κουταλιού-ου-ου-ου...